

TAG UG/Uwch

0980/51

MATHEMATEG – M1
Mecaneg

P.M. DYDD GWENER, 24 Ionawr 2014

1 awr 30 munud

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfr ateb 12 tudalen;
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Cymerwch g fel 9.8 ms^{-2} .

Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

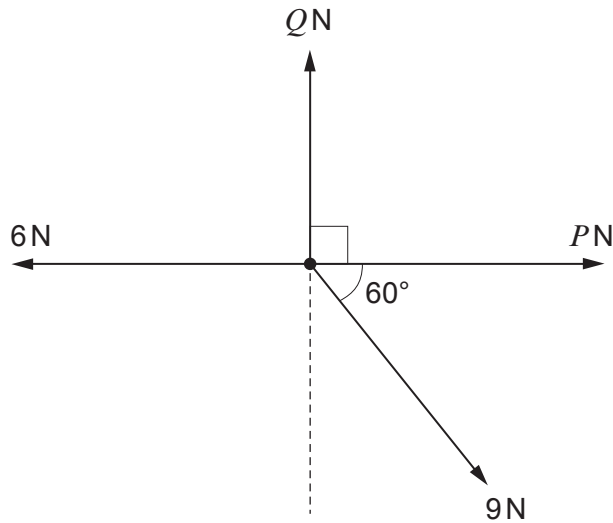
GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. Mae cerbyd yn teithio ar hyd ffordd lorweddol syth. Wrth iddo fynd heibio i'r pwynt A ar amser $t = 0$, mae'n symud â chyflymder cyson 18 ms^{-1} . Mae'n parhau i symud â'r cyflymder hwn am 48 eiliad. Yna, mae'n arafu ar gyfradd gyson am y 12s nesaf nes iddo fynd heibio i'r pwynt B â chyflymder 3 ms^{-1} .
- (a) Brasluniwch graff cyflymder-amser ar gyfer mudiant y cerbyd rhwng A a B . [2]
- (b) Darganfyddwch faint arafiad y cerbyd. [2]
- (c) Darganfyddwch y pellter rhwng A a B . [3]
2. Mae carreg yn cael ei thafu'n fertigol i fyny â buanedd 7 ms^{-1} o bwynt uchaf clogwyn. Mae'n taro'r ddaear ar waelod y clogwyn 4 eiliad yn ddiweddarach.
- (a) Cyfrifwch yr amser y mae'n cymryd i'r garreg gyrraedd ei uchder maccsimwm. [3]
- (b) Darganfyddwch uchder y clogwyn. [3]
3. Mae dyn, màs 65 kg, yn sefyll mewn lifft sy'n symud i fyny â chyflymiad 1.2 ms^{-2} . Darganfyddwch faint adwaith llawr y lifft ar y dyn. [3]
4. Mae gwrthrych, màs 60 kg, ar blân garw sydd wedi'i oleddu ar ongl 25° i'r llorwedd. Mae'r cyfernod ffrithiant rhwng y plân a'r gwrthrych wedi'i ddynodi gan μ . I ddechrau, mae'r gwrthrych wedi'i gynnal yn ddisymud. Yna, mae'n cael ei ryddhau.
- (a) Pan fydd $\mu = 0.3$, mae'r gwrthrych yn llithro i lawr y plân. Cyfrifwch
- (i) maint y grym ffrithiannol,
- (ii) cyflymiad y gwrthrych. [5]
- (b) O wybod bod y gwrthrych yn parhau yn ddisymud ar ôl iddo gael ei ryddhau, cyfrifwch y gwerth lleiaf posibl ar gyfer μ . [3]

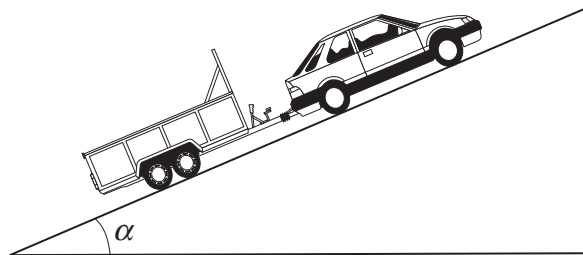
5. Mae pedwar grym llorweddol, meintiau 6 N, 9 N, PN a QN , yn gweithredu mewn pwynt ac maen nhw mewn cydbwysedd. Mae'r cyfeiriadau wedi'u rhoi yn y diagram.

Darganfyddwch werth P a gwerth Q .

[5]

6. Mae'r diagram isod yn dangos car, màs 1500 kg, wedi'i gysylltu ag ôl-gerbyd (*trailer*), màs 600 kg, gan far halio (*tow-bar*) anhyblyg. Mae'r car yn symud i fyny rhiw sydd wedi'i goleddu ar ongl α i'r llorwedd, lle mae $\sin \alpha = \frac{7}{25}$. Mae gwrthiant cyson, maint 400 N, yn gweithredu ar y car ac mae gwrthiant cyson, maint 300 N, yn gweithredu ar yr ôl-gerbyd. Mae peiriant y car yn cynhyrchu grym cyson, maint 8400 N, sydd wedi'i gyfeirio am ymlaen.

- (a) Cyfrifwch gyflymiad y car, gan roi eich ateb yn gywir i dri lle degol.
- (b) Darganfyddwch y tensiwn yn y bar halio.

[5]

[4]

TROWCH DROSODD

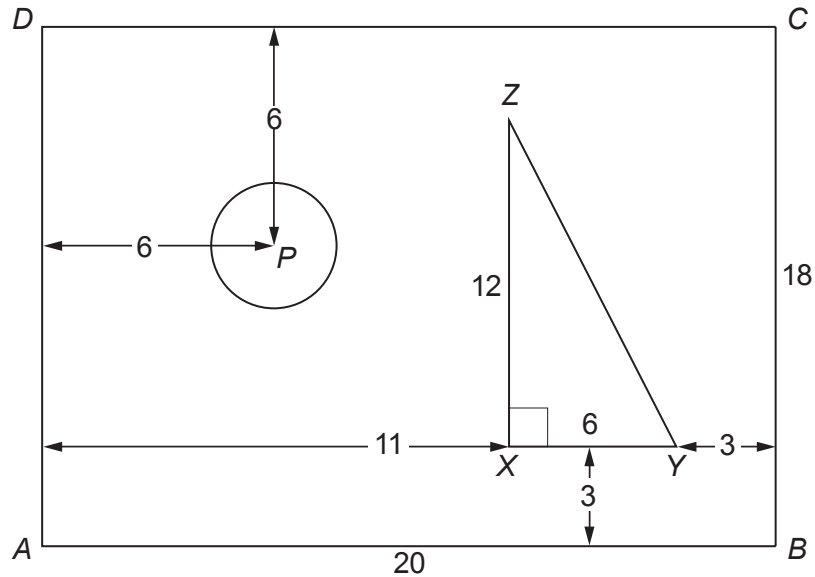
7. Mae planc unffurf AB , hyd 4.8 m a màs $M\text{ kg}$, yn gorwedd ar ddau gynhalydd llyfn yn y pwyntiau X ac Y , lle mae $AX = BY = 1.2\text{ m}$.
- (a) Mae person, màs 84 kg , yn sefyll ar y planc yn y pwynt sydd 0.8 m o B . Maint adwaith y cynhalydd yn X yw 156.8 N .
Darganfyddwch
- (i) gwerth M ,
- (ii) maint adwaith y cynhalydd yn Y . [6]
- (b) Mae'r person, màs 84 kg , yn cerdded ar hyd y planc tuag at A . Ar yr ennyd (*instant*) y mae'r planc yn dechrau troi o amgylch X , darganfyddwch
- (i) maint adwaith y cynhalydd yn X ,
- (ii) pellter y person o X . [5]
8. Mae gwrthrych, màs 1.8 kg , sy'n symud â buanedd 3 ms^{-1} ar arwyneb llorweddol llyfn, yn gwrthdaro'n union â gwrthrych arall, màs 0.2 kg , sy'n ddisymud. Yn dilyn y gwrthdrawiad, mae'r ddau wrthrych yn symud gyda'i gilydd.
- (a) (i) Dangoswch mai buanedd y gwrthrych cyfansawdd (*combined*) yn dilyn y gwrthdrawiad yw 2.7 ms^{-1} .
- (ii) Ysgrifennwch werth y cyfernod adfer rhwng y gwrthrychau. [4]
- (b) Y gwrthiant i fudiant y gwrthrych cyfansawdd yw 8 N .
- (i) Darganfyddwch faint arafiad y gwrthrych cyfansawdd.
- (ii) Cyfrifwch fuanedd y gwrthrych cyfansawdd 0.5 eiliad ar ôl y gwrthdrawiad.
- (iii) Darganfyddwch bellter y gwrthrych cyfansawdd o'r pwynt gwrthdaro pan fydd ei fuanedd yn 2 ms^{-1} . [8]

9. Mae'r diagram yn dangos lamina wedi'i ffurfio trwy **dorri** cylch, canol P , o betryal $ABCD$ sydd wedi'i wneud o ddefnydd unffurf ac yna **ychwanegu** triangl ongl sgwâr XYZ sydd wedi'i wneud o'r un defnydd unffurf.

Arwynebedd y cylch yw 21 cm^2 .

Mae'r llinell XY yn baralel i AB ac mae $\widehat{YXZ} = 90^\circ$.

Mae'r mesuriadau, mewn cm, wedi'u rhoi yn y diagram.

- (a) Darganfyddwch bellter craidd màs y lamina o

(i) AD ,

(ii) AB .

[10]

- (b) Pan fydd y lamina yn cael ei grogi'n rhydd o bwynt Q ar DC , mae'n hongian mewn cydbwysedd gydag ongl 45° rhwng DC a'r fertigol. Darganfyddwch bellterau posibl Q o D .

[4]

DIWEDD Y PAPUR

TUDALEN WAG

TUDALEN WAG